

na jedni strani, da pospešujemo z vsemi silami organizacijo dunajskih Slovanov, na drugi strani pa, da pretrgamo kolikor možno zlasti vse gospodarske zveze z dunajskim nemštvom.

Deželni zbor kranjski.

II. seja 30. marca.

Deželni glavar je naznanil, da se je kardinal Rampolla zahvalil za čestitko povodom papeževe 90letnice.

Poslanec Žitnik je predlagal, naj se zahteva prememba dogovora mej Cislitvansko in Ogersko glede živinskega prometa.

Po poročilu poslanca dr. Majarona so bili odobreni proračuni dež. posojilnega zaklada, ki izkazuje, da je imela dežela koncem l. 1898. še 3,494.700 gld. dolga, in računski sklepi ustanovnih zakladov kakor proračuni teh zakladov. Dežela oskrbuje sedaj 22 ustanov.

Po poročilu poslanca grofa Barbota je bil odobren računski zaključek dež. prisilne delavnice, po poročilu poslanca Luckmanna pa so bili odobreni računski sklepi bolnišničnega, blazničnega, porodnišničnega in najdenišničnega zaklada.

Poslanec Langer je poročal o pospeševanju vinarstva na Kranjskem l. 1899. Deželni odbor je pridobil pet kmetijskih podružnic, da napravijo trtnice. Tem je dež. odbor poslal več tisoč podlag ter 123.400 korenjakov in ključev. Troški so znašali 4825 gld. in sicer so dobile podružnice: v Novem Mestu 1000 gld., v Metliki 1050 gld., v Mokronogu 1250 gld., v Košani 925 gld., v Št. Vidu nad Vipavo 600 gld. Vseh podružničnih nasadov je sedaj na Kranjskem 22. Izgojevanje cepljenk v Ljubljani se je opustilo. V minolem letu se je na novo konstantirala trtna uš v 12 občinah in sicer: v krškem okraju v občini Trebelno, v novomeškem okraju v občinah Dvor, Zagradec, Žužemperk, Trebnje, Velika Loka, Mirna, Poljane in Črmošnjice; v črnomaljskem okraju v občinah Čeplje in Dolenja Podgora. Potemtakem so okuženi vsi ti kraji, izvzemši občino Ambrus v novomeškem in občini Gradec in Planina v črnomaljskem okraju. Dalje se smatra za še neokuženi ves litijski, zatiški in ilirsko-bistriški okraj. A tudi litijski in zatiški sta sedaj morda že okužena in se bosta letos natančno pregledala. Popolnoma nesumljiva je še jedino Vremška dolina. Sedaj je torej okuženih ali sumljivih 10604 ha ker je vseh vinogradov na Kranjskem 11631 ha, je torej okuženih ali sumljivih 91%. Po poročevalčevem predlogu se je dovolilo 100.000 kron za brezobrestna posojila vinogradnikom in 10.000 kron za tiste podružnice, ki vzgajajo cepljenke povrh pa se je naročilo dež. odboru, da postavi v proračunu za prihodnje leto za brezobrestna posojila 30000 K.

O teh predlogih se je razvila daljša debata, v katero so posegli poslanci Schweiger, Božič in Langer ter dež. predsednik baron Hein.

Koncem seje je naznanil dež. glavar, da sta se odpovedala poslanec Grasseli načelništvu odseka za letno poročilo in poslanec dr. Schaffer namestništvu načelnika finančnega odseka. Na njiju mesti sta bila izvoljena poslanca Ažman in dr. Papež.

IV. seja dne 3. aprila

Poslanec Žitnik in tovariši so podali samostojni predlog glede odprave vinske klavzule.

Po poročilu posl. Hribarja so bili odobreni računski sklepi garancijskega zaklada dolenjskih železnic za l. 1898., ki kažejo, da je dežela tisto leto morala doplačati 46.115 gld. in proračun, ki kaže prihodka 68.818 K in nikakih izdatkov. Istotako je bil odobren računski sklep pokojniškega zaklada dež. uslužbencev.

Zdravniku dr. Divjaku na Studencu se je dovolilo odškodnine za stanovanje 250 gld. (Poročevalec dr. Majaron), odobril se je statut o deželnih hiralskih ustanovah in odobrila se je izločitev vasi Bukovje, Predjama in Gorenje iz Hrenoviške občine ter ustanovitev nove občine Bukovje.

Razne prošnje so se odkazale deželnemu odboru, da izvede potrebne poizvedbe.

Poslanec Višnikar je poročal o računskem sklepu kranjskega učiteljskega pokojniškega zaklada. Prihodek je znašal 33.591 gld., izdatki 32.827 gld. Imovina koncem l. 1898 je znašala 32.814 gld.

Isti poročevalec je poročal o računskem sklepu normalnošolskega zaklada za l. 1898. Dohodkov je bilo 412.821 gld., stroškov isto toliko.

O računskem sklepu deželnokulturnega zaklada in o proračunu je poročal vitez Langer. Oba sta bila odobrena.

Za šolske zgradbe se je po poročilu posl. Višnikarja dovolilo občinam: Zagorje ob Pivki 500 K, Erzelj 300 K, Postojna 2000 K, Košana 1000 K, Kočevje 600 K, Dolenja vas pri Ribnici 900 K, Kočevska reka 400 K, Fara 700 K, Sv. Križ pri Kostanjevici 1000 K, Št. Jernej 1000 K, Vrhpolje 800 K, Telčje 600 K, Veliki Podlog 400 K, Cerklje 800 K, Ježica 600 K in Orehek pri Novem mestu 400 K.

Po poročilu posl. Luckmanna so bili odobreni računski sklepi bolnišničnega, blazničnega, porodišničnega in najdenišničnega zaklada in se je dovolilo 6000 K za popravo kočevske bolnice.

O uravnavi Pivke je poročal poslanec Božič. Sklenilo se je naročiti deželnemu, da nadaljuje poizvedbe.

Za cestne namene se je po poročilu poslanca Jelovška dovolilo pobirati 20% doklade.

Koncem seje so dr. Majaron in tovariši interperlirali radi ravnopravnosti pri graškem nadsodišču in pri najvišjem sodišču.

Politični pregled.

Vlada in Nemci. — Ministrski predsednik Körber je te dni pojasnil nekemu dopisniku monakovskega lista „Allg. Zeitung“ svoje stališče proti Nemcem. Pritoževal se je, da mu

zlasti nemški nacionalci še vedno ne zaupajo, dasi ni še prav ničesar storil, kar bi bilo proti njim naperjeno. Izrekel je zajedno, da dokler ostane na krmilu, ne stori ničesar, v kar bi Nemci ne privolili!

Vlada v stiski. — Ministrski predsednik je z zaključenjem poslanske zbornice tako hitel, da je popolnoma pozabil na najvažnejšo stvar. Treba je namreč bilo izvoliti novo kvotno deputacijo, a na to je modra vlada povse pozabila. Nastala je velika stiska. Ogerski ministrski predsednik Szell je Körberju priskočil na pomoč in izjavil, da se bo do pogajanja lahko vršila s staro deputacijo, ker je ista polnoštevilna. A kaj se zgodi? Tisti dan, ko je Szell storil rečeno izjavo, umrl je nenadoma član avstrijske kvotne deputacije Dumba. Zdaj je vlada prišla še v večjo stisko in že se govori, da skliče kmalu po Veliki noči državni zbor za nekaj dnij samo, da voli novo kvotno deputacijo.

Dunajska kriza. — Vsled sankcioniranja novega dunajskega občinskega statuta in volilnega reda so se liberalni občinski svetniki odpovedali mandatom. Zdaj nimajo krščanski socialisti več dvetretjinske večine in ne morejo več sklepati o najvažnejših rečeh, da celo podžupana ne morejo voliti. Vsled tega se pričakuje, da razpusti vlada občinski svet, dasi se krščanski socialisti temu strastno upirajo.

Iz deželnih zborov. — Doslej še — razen v češkem deželnem zboru — ni prišlo v nobenem do političnih izjav. Vsi se bavijo samo z lokalnimi gospodarskimi zadevami. V češkem deželnem zboru se je pri razpravi o proračunskem provizoriju vnela živahnejša debata, v kateri se je pokazalo, da se vzlic dolgim spravnim pogajanjem nasprotje mej Čehi in Nemci še ni ublažilo in da ni dosti upanja na kako spravo.

Nemškonacionalna demonstracija. — V raznih listih je nastal velik krik proti štajerskemu nemškonacionalnemu poslancu Walzu, ker je v deželnem zboru pri običajnih izrazih udanosti cesarju molčal, mesto da bi klical „Slava“ in glavarju demonstrativno hrbet kazal.

Učiteljske plače in vlada. — Minolo soboto je bilo odposlanstvo nemške avstrijske učiteljske zveze pri naučnem ministru Hartlu. Načelnik Kaschinka je sporočil v imenu vsega učitejstva v Avstriji ministru prošnjo, naj deluje vlada na to, da se lotijo deželni zbori nemudoma regulacije učiteljskih plač, hkratu pa naj vlada predloži državnemu zboru dodaten zakon k § 55 državnega šolskega zakona od 14. maja 1869 l. Minister Hartel je dejal, da § 55. nikakor ni možno premeniti. Glede učiteljskih plač v raznih deželah se je natančno informiral ter se prepričal, da je izboljšanje teh plač samo na ta način možno, ako prepusti država deželam dohodke, ki naj se porabijo za povišanje učiteljskih plač. Država sama pa ne more nikakor povišati plač, kajti treba bi bilo za to 20 milijonov glđ., katerih bi noben finančni minister ne hotel dati.

Češka ljudska stranka se je pod vodstvom profesorja Masaryka ustanovila minolo nedeljo. Stranka neprezentuje poseben program, ki se znatno razlikuje od drugih. Lahko se reče, da je to stranka intelektualcev, a da bi postala v dolednem času političen faktor, to je jako dvomljivo.

Poslanec dr. Prade o nemščini kot državnem jeziku. — Odkar je dr. Prade postal prvim podpredsednikom zbornice poslancev, je svoje nekdanje zahteve glede nemškega državnega jezika nekoliko omejil. Tako se je, nedavno temu, govoreč o tem predmetu izrazil tako-le: Uvedba nemščine kot državnega jezika ne spada v sedanjo spravno konferenco, ker se gre tu le za ureditev razmerja mej obema narodoma na Češkem. Sicer smo pa govorili dosedaj le o posredovalnem jeziku in ne o državnem. Tega vprašanja Nemci tudi ne stavijo mej postulate, kajti to je, kakor nemščina v armadi, državna zadeva, ki je — potrebna (!) za njen obstoj. — Iz tega sledi pred vsem, da se Pradejeva stranka, ki ima precej

nasprotnikov, ne bo posebno protivila češkemu notranjemu uradnemu jeziku.

Srbija. — Milan je skoval nov naklep zoper bivšega ministrskega predsednika Taušanoviča, katerega je dal po krivici obsoditi in katerega se boji pomilostiti. Kralj je že večkrat hotel vse obsojence pomilostiti, a Milan je to vselej preprečil, ker se boji Taušanoviča. Zdaj hoče Taušanoviču natrpati grd zločin, da bi ga mogel izvzeti od tistih, ki jih bo moral pomilostiti. Milanove kreature so spravile nekaj ponarejenih kuponov v promet in potem začeli dokazovati, da jih je ponaredil — Taušanovič. Avstrijski oficijozni listi razširjajo seveda to infamijo po vsem svetu in tako se pripravlja javno mnenje na nov umor. Čudno je le, da Rusija ne dvigne svoje moške roke in da z jednim mahom ne ugonobi Milana in njegove protektorje.

Bolgarska. — Nekaj se na Bolgarskem pripravlja, to je očitno. Kaj, tega še ni možno jasno spoznati a vzlic temu imajo merodajni dunajski politični krogi velike skrbi. Očitno je, da je mej Bolgarsko in Rusijo nastalo prav presrečno prijateljstvo. Nedavno tega je ruski general Jpančin prišel inspiciral bolgarsko armado, na to je prišel državni svetnik Kobeko, da preišče stanje bolgarskih financ, zdaj pa potuje bolgarski vojni minister v Petrograd. Brez dvoma se gre za dalekosežne politične načrte in to seveda vznemirja dunajske dobre prijatelje pokojnega Stambula.

Delagoaški zaliv. — Ta južnoafriški zaliv, ki je s Pretorijo v najbližji zvezi in ki je bil do zdaj last Portugalcev, je prišel zdaj v last Angležev. V neki železniški pravdi med Portugalom in Anglijo je razsodilo bursko sodišče, da morajo Portugalci plačati Angležem 15,324,000 frankov. Ta zadeva se je tikala baš Delagoaškega zaliva. Ker pa Portugalci ne morejo plačati te svote, so prepustili kar jednostavno zaliv Delagoa Angležem. To pomenja za Bure hud udarec, ker imajo zdaj Angleži jako skrajšano pot do Pretorije.

Vojna v južni Afriki. — Angležem se je v novejšem času začelo zopet slabše goditi. Buri so imeli zadnje dni zopet srečo in so pokazali, da še dolgo niso tako na nič prišli, da bi morali kapitulirati. Nasproti! Angleži so se prepričali, da niti na tisti del Oranje-države se ni zanašati, kateri so zasedli, zavzemši glavno mesto Bloemfontein. — Najprej so bili pobiti pri Karee-Sidingu, nekaj dni pozneje pa sta morala polkovnika Broadwood in Pilcher se umakniti iz Tabanehu. Njiju čete so se utaborile blizu Bloemfonteinskega vodovoda, a tudi ondi so jih začeli Buri nenadoma bombardirati. Angleži so se na to umaknili v neko strugo, kjer so bili skriti Buri. Tako je zašla vsa angleška armada v past in je bila vjeta. Vzetih je bilo Angležem tudi šest topov. Za Angleže je to prav občuten poraz in toliko nevarnejše, ker se bližajo burske čete Robertsovi armadi od vseh strani, prav kakor da bi jo hoteli okleniti in se je potem lotiti.

Obrtnija.

Pospeševanje obrtnosti.

I.

V poslanski zbornici je vlada dne 7. marca predložila zakonski načrt o pospeševanju obrtnosti. Že poprej nego se je to zgodilo, smo mi, na podlagi splošnih poročil o vsebini tega načrta, pojasnili na tem mestu svoje načelne pomisleke in sedaj, ko poznamo zakon, moramo reči, da vzdržujemo vse to do pičice, kar smo tedaj pisali.